

Nr 109.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående livränta
åt E. L. Ceder m. m.; given Stockholms slott den
21 februari 1947.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av stats rådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen fördragande departements-
chefen hemställt.

GUSTAF.

Allan Vougt.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet in-
för Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 21 februari 1947.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUTG, MYRDAL,
STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen
för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, följande.

1:o.

Under beredskapstjänstgöring råkade värnpliktige nr 546—31—1929 E. L.
Ceder, då han den 29 september 1942 deltog i en stormningsövning, gå ned
sig i en mosse. Då han skulle draga loss vänstra benet, uppstod häftig
smärta i knäet, och han kunde ej stödja på benet utan måste transporteras
till förläggningen. Vid undersökning å Bäckefors sjukstuga, där Ceder intogs

den 1 oktober 1942 konstaterades, att han led av gamla förändringar i vänstra knäleden och vid operation den 7 i samma månad avlägsnades en fri broskkropp i knäet. Efter operationen uppstod blodpropp i knäet och sedermera varbildning i operationsärrret. Till följd härav kvarlåg Ceder på sjukstugan till den 6 februari 1943, då han överfördes till Solhems sjukhus i Borås. Av journalen vid sjukhuset framgår, att Ceder tidvis sedan många år vid ansträngningar känt stickningar i vänstra knäet vid varje steg samt att ledbrosket i knäet var till största delen förstört. Den 30 december 1942 hemförlovades Ceder.

Genom beslut den 22 april 1943 förklarade riks försäkringsanstalten, att Ceder ådragit sig försämring av knäåkomma under militärtjänstgöring men att, då de efter den 30 december 1942 kvarstående knäbesvärerna icke kunde anses stå i samband med den under militärtjänstgöringen ådragna försämringen, någon ersättning jämlikt 1927 års militärsättningsförordning icke kunde utgå till honom.

Över riks försäkringsanstaltens beslut anförde Ceder besvär hos försäkringsrådet, som emellertid genom utslag den 19 juli 1943 förklarade, att, enär varken knäåkomman eller försämringen av densamma kunde anses ådragen under militärtjänstgöring, rådet icke funne skäl göra ändring i det slut, riks försäkringsanstaltens beslut innehöle.

En ny ansökan den 4 juli 1944 om ersättning föranledde — under hänvisning till försäkringsrådets utslag — icke någon vidare åtgärd av riks försäkringsanstalten.

Sedan Ceder hos Kungl. Maj:t anhållit om ersättning på grund av åkomman samt riks försäkringsanstalten den 20 oktober 1944 avgivit utlåtande, förklarade Kungl. Maj:t genom beslut den 2 november 1944, att Kungl. Maj:t på grund av stadgandet i 3 § 1 mom., fjärde stycket, militärsättningsförordningen — innehållande föreskrift att klagan ej må föras över försäkringsrådets beslut — funnit ansökningsen icke kunna föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I en den 30 september 1946 dagtecknad skrift har *Ceder* anhållit om ersättning på grund av olycksfallet och därvid anført i huvudsak följande.

Såvitt Ceder kunde förstå, hade hans anspråk på ersättning avvisats huvudsakligen av det skälet, att åkomman i knäet till viss del förefunnits redan före olycksfallet. Det vore väl dock försvarligt, om han påstode, att åkomman utlösts först genom olycksfallet under militärtjänstgöringen. Ceder ville till och med ifrågasätta, om icke hans nuvarande invaliditet kunde ha undvikits, därest man icke företagit operation i samband med vilken inflammation i knäet uppkom. Det vore att märka, att denna operation företogs för att återställa Ceders militära tjänstbarhet. Själv hölle han före, att han skulle haft väsentligt mindre besvär av knäet, om operationen underlätits, detta så mycket mer som han tidigare — då den fria kroppen i knäet jämväl torde ha funnits — fullgjort över 400 dagars tjänstgöring vid infanteriet utan att vid något tillfälle behöva sjukskrivas.

Efter utskrivningen från Solhems sjukhus den 6 februari 1943 kunde Ceder förflytta sig blott med hjälp av kryckor. Efter ungefär fyra månader kunde han stödja på benet, som för närvarande vore alldeles stelt. Först fram på nyåret 1944 kunde han åter börja arbeta.

Ceders nuvarande invaliditet vore honom till avsevärt men i hans förvärvsmöjligheter och då Ceder befunde sig i små ekonomiska omständigheter

hemställde han, att Kungl. Maj:t av billighetsskäl måtte tillerkänna honom ersättning enligt de grunder, som skulle gälla, därest invaliditeten ådragits enbart genom olycksfall under militärtjänstgöring.

Ceder åberopade i samband härmed ett intyg av sjukhusläkaren Å. Nettelblad den 27 september 1943, vari denne uttalade, att enligt hans uppfattning militärtjänsten syntes i dubbel måtto ha bidragit till Ceders invaliditet, även om den yttersta orsaken till denna vore att söka i en av tjänsten oberoende och före densammas påbörjande befintlig sjukdom.

Riksförsäkringsanstalten har i utlåtande den 5 november 1946 för sin del funnit skäl icke föreligga för bifall till ansökningen. För den händelse Kungl. Maj:t emellertid skulle finna, att Ceder borde beredas någon ersättning, har anstalten införskaffat utredning angående åkommans inverkan på Ceders arbetsförmåga efter hemförlovningen och härvid framhållit följande.

Av utredningen hade framgått, att Ceder vid utskrivningen från Solhems sjukhus den 3 april 1943 hade vänstra benet gipsat. Den 1 juni 1943 erhöll han en oledad knähylsa. Först i januari 1944 hade de subjektiva besvären avtagit i sådan grad, att Ceder den 4 i samma månad kunnat återupptaga sitt arbete som målare med en inkomst av 75 kronor i veckan. Under våren 1944 lade Ceder bort knähylsan och hade sedan ej begagnat den. Smärtorna i knäet avtogo successivt under åren 1944 och 1945, men först under år 1946 hade Ceder kunnat gå tämligen obesvärat, ehuru med stelt knä i lätt flektionsställning.

Därest åkomsten ansetts ådragen under militärtjänstgöring, skulle riksförsäkringsanstalten jämlikt bestämmelserna i militärsättningsförordningen ha tillerkänt Ceder hel sjukpenning för tiden den 31 december 1942 — den 3 april 1943 med 4 kronor för dag samt livränta för tiden den 4 april 1943 — den 3 januari 1944 med 1 440 kronor för år, motsvarande förlust av arbetsförmågan; för tiden den 4 januari — den 3 april 1944 med 720 kronor för år, motsvarande nedsättning av arbetsförmågan med hälften; för tiden den 4 april 1944 — den 3 januari 1946 med 480 kronor för år, motsvarande nedsättning av arbetsförmågan med en tredjedel, och från och med den 4 januari 1946 med 360 kronor för år, motsvarande nedsättning av arbetsförmågan med en fjärdedel. Ceder skulle därjämte från och med den 1 juli 1946 ha tillerkänts ersättningstillägg enligt 3 och 4 §§ förordningen den 29 juni 1946 (nr 347) angående provisorisk förbättring av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m. Jämlikt 8 § militärsättningsförordningen skulle Ceders årliga arbetsförtjänst ha antagits utgöra 2 160 kronor. Vid ersättningstilläggs bestämmande enligt ovannämnda förordning den 29 juni 1946 skulle den årliga arbetsförtjänsten ha beräknats till 2 400 kronor och Ceder hänförts till ortsgrupp 2. Dyrtdstillägg skulle ha utgått å ovannämnda sjukpenning och livränta med 30 % för år 1943 och med 40 % för åren 1944 — 1947 samt å ersättningstillägget jämlikt 3 § förordningen den 29 juni 1946 med 40 % för åren 1946 och 1947 enligt därom gällande särskilda bestämmelser. Ceder skulle sålunda från och med den 1 juli 1946 ha varit berättigad till livränta jämte ersättningstillägg och dyrtdstillägg med sammanlagt 881 kronor för år.

Jämlikt lagen den 20 juni 1941 (nr 563) angående ändrad lydelse av 9 och 10 §§ lagen den 22 juni 1939 (nr 310) om sjukhusvård vid krig eller krigsfara skulle medicinalstyrelsen ha ersatt kostnaderna för Ceders sjukhusvård. Kostnader för erforderlig läkarvård, bandage m. m. skulle jämlikt militärsättningsförordningen ha ersatts av riksförsäkringsanstalten.

Försvarets sjukvårdsförvaltning har anslutit sig till ett av överläkaren vid karolinska mediko-kirurgiska institutets ortopediska klinik, professorn S. Friberg, den 1 december 1946 avgivet utlåtande vari framhållits följande.

Den ursprungliga knäledsåkomman kunde icke vara orsakad av militärtjänstgöring. Enär den ganska obetydliga kroppsskadan vid olycksfallet i mossen emellertid lett till en omedelbar avlösning av den endast några dagar senare konstaterade fria broskkroppen i knäet, måste vid tiden för olycksfallet avlösningssprocessen av broskkroppen ha varit i det närmaste avslutad. Det vore därför att förmoda, att Ceder inom den närmaste framtiden skulle ha kommit att besväras av låsningssymptom i knäet, även om olycksfallet icke inträffat. Om Ceder emellertid icke opererats, hade han säkerligen haft relativt obetydliga obehag av sitt knä. Hans nuvarande icke oväsentliga invaliditet vore en följd av de komplikationer, som följt på operationen. Denna var en åtgärd för den akuta försämring, Ceder ådragit sig under militärtjänstgöringen, och det syntes därför rimligt, att ersättning utgaves till Ceder.

Försvarets civilförvaltning samt *statskontoret* och *försäkringsrådet* ha i utlåtanden framhållit, att Ceder av billighetsskäl borde beredas ersättning i enlighet med av riksförsäkringsanstalten i utlåtandet den 5 november 1946 angivna grunder.

Av protokoll hållet i försäkringsrådet den 14 februari 1947 framgår, att två försäkringsråd vid utlåtandets avfattande varit av avvikande mening och anført att utlåtandet bort givas följande avfattning: På grund av föreliggande utredning synas så starka skäl tala för att olycksfall vid angivna tillfälle den 29 september 1942 medfört den skada, som föranledde intagning å sjukvårdsinrättning och operation, att ersättning för den efter operationen uppkomna skadan i den ordning försvarets civilförvaltning föreslagit synes böra beredas sökanden enligt grunderna i de av riksförsäkringsanstalten avsedda författningarna.

Av det anförda framgår, att starka billighetsskäl tala för att ersättning utgives på grund av olycksfallet. Ersättningen bör utgå enligt av riksförsäkringsanstalten angivna grunder och bestridas från anslaget till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att till E. L. Ceder må från anslaget till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, utbetalas ersättning enligt grunderna i de av riksförsäkringsanstalten i utlåtande den 5 november 1946 angivna författningarna.

2:o.

Försäljaren K. H. Andersson, född år 1897, undergick år 1939 undersökning på Jonas Selggrens sanatorium i Gävle, varvid lungtuberkulos konstaterades. Tecken till aktivitet hos sjukdomen kunde emellertid icke iakttagas vid undersökningen. År 1941 inkallades Andersson till beredskapstjänstgöring och fullgjorde dylik tjänstgöring under tiden den 19 mars — den 30 april 1941. Han var under militärtjänstgöringen icke sjukanmäld men blev enligt

egen uppgift förkyld under sista delen av tjänstgöringstiden och fick svår hosta. Efter militärtjänstgöringens upphörande besökte Andersson på grund av den ihållande hostan privat läkare och därvid konstaterades i slutet av maj 1941 aktivitet hos lungprocessen. Den 13 juni 1941 intogs Andersson för lungtuberkulos å förutnämnda sanatorium, där han vårdades under sex månader. Sedermera har han åren 1944 och 1946 undergått revbensoperationer på grund av sjukdomen.

I en den 27 maj 1946 till riksförsäkringsanstalten inkommen skrift anhöll Andersson om ersättning på grund av sjukdomen, som han ansåg ådragen under militärtjänstgöringen.

Riksförsäkringsanstalten infortrade utredning och härvid uttalade vederbörande försvarsområdesläkare, att militärtjänstgöringen kunde skäligen antagas ha väsentligen bidragit till sjukdomen.

Genom beslut den 26 juli 1946 förklarade riksförsäkringsanstalten, att på grund av stadgandet i 23 § 1927 års militärsättningsförordning Anderssons rätt till ersättning enligt förordningen vore förverkad. Oaktat sjukdomen yppats i slutet av maj 1941 hade nämligen inom en tid av tre år därefter underrättelse jämlikt 14 § militärsättningsförordningen icke blivit lämnad om sjukdomen eller denna blivit i anstalten anmäld.

Försäkringsrådet, där Andersson anförde besvär, fann genom utslag den 22 oktober 1946 ej skäl göra ändring i riksförsäkringsanstaltens beslut. Över utslaget kunde klagan ej föras.

I en den 22 november 1946 dagtecknad skrift har Andersson anhållit om ersättning på grund av sin sjukdom och därvid anført i huvudsak följande.

Vid militärtjänstgöringens början hade han undergått läkarundersökning och befunnits frisk. Genom tungt arbete under ovana förhållanden ådrog han sig emellertid under militärtjänstgöringen upprepade förkylningar. Då han efter utryckningen uppsökt läkare i maj 1946, hade tuberkulos konstaterats. Han hade därpå remitterats till dispensär och anmält sjukdomen till central-sjukkassa. Att han icke anmält sjukdomen till riksförsäkringsanstalten hade uteslutande berott på att han ej känt till existensen av militärsättningsförordningen. Först år 1946 hade han blivit uppmärksamgjord på förordningen.

Sedan sjukhjälpstiden i sjukkassan utgått, hade han under stora ekonomiska svårigheter sökt klara de nödvändigaste utgifterna genom lån. Detta hade varit möjligt så länge förhoppningar om ett tillfrisknande funnits. Då sjukdomen sedermera försvårats och han måst undergå operationer, hade hans ekonomiska resurser blivit helt uttömda. Andersson hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte tillerkänna honom ersättning på grund av sjukdomen.

Riksförsäkringsanstalten har i utlåtande den 28 januari 1947 anført bland annat följande.

För den händelse Kungl. Maj:t skulle finna skäligt, att Andersson, utan hinder därav att ansökan om ersättning icke gjorts inom föreskriven tid, beredes ersättning för sin sjukdom enligt grunderna i militärsättningsförordningen, under förutsättning, att sjukdomen skulle kunna anses ådragen under militärtjänstgöring, har riksförsäkringsanstalten upptagit ärendet till prövning i sistnämnda hänseende samt införskaffat ytterligare utredning. Legitimerade läkaren John E. Wessling, Gävle, har härvid meddelat, att Andersson kon-

sulterat honom den 9 maj 1941 och då uppgivit, att han en tid haft feber, hostat samt fått upp litet blod, varjämte den 24 maj 1941 rikligt med tuberkelbaciller i upphostningarna påvisats. I avseende å Anderssons hälsotillstånd m. m. har vidare uttrönts, att han alltsedan insjuknandet år 1941 i stort sett varit arbetsoförmögen.

En av riks försäkringsanstaltens biträdande läkare, medicine licentiaten Gunnar Anjou, har tillstyrkt ersättning.

På grund av vad sålunda förekommit har riks försäkringsanstalten funnit Anderssons lungsjukdom ha ådragits under militärtjänstgöring.

Statskontoret har i utlåtande den 15 februari 1947 uttalat, att ämbetsverket med hänsyn till omständigheterna icke hade något att erinra mot att ersättning utgäves enligt grunderna i militärsättningsförordningen.

Av en den 8 januari 1947 verkställd undersökning rörande Anderssons ekonomiska förhållanden m. m. inhämtas följande.

Andersson har sedan han år 1941 insjuknat icke utfört något arbete och under hela sjukdomstiden ej haft någon arbetsinkomst. Kostnaden i samband med en av de operationer, Andersson undergått, har uppgått till omkring 600 kronor. Han har nödgats skaffa sig och familjen uppehälle genom lån hos släktingar m. m.

Departements-
chefen.

Av utredningen framgår, att Andersson ådragit sig sjukdomen under militärtjänstgöringen men att sjukdomen konstaterats först efter det tjänstgöringen upphört. Till följd härav har — då Andersson ej ägt kännedom om militärsättningsförordningen — anmälan om sjukdomen icke ingivits inom föreskriven tid. Om sjukdomen däremot konstaterats under militärtjänstgöringen, torde anmälan härom säkerligen ha ingått till riks försäkringsanstalten genom vederbörande militära chef. Med beaktande av sjukdomens svåra följder för Anderssons hälsa och ekonomi finner jag det i hög grad skäligen, att ersättning utgives enligt gällande regler oaktat de formella kraven för ersättningsanspråkets framställande icke uppfyllts. Kostnaderna synas böra bestridas från fjärde huvudtitelns anslag Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till K. H. Andersson må på grund av angivna sjukdom från anslaget till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, utbetalas ersättning enligt grunderna i militärsättningsförordningen.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, under punkterna 1:o och 2:o hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Per Kourtzman.